

<http://www.aish.co.il/h/pes/p/48870132.html>

מכת חושך – ע"פ מדרשי חז"ל

מאת רנית אברמוביץ

המכה התשיעית, חושך – אפלה מוחשית.

המאמר הקודם: מכת ארבה.

שמות י', כ"א-כ"ט

ויאמר ה' אל משה: נטה ידך על השמים ויהי חושך על ארץ מצרים, וימש חושך.

ויט משה את ידו על השמים, ויהי חושך אפלה בכל ארץ מצרים שלושת ימים. לא ראו איש את אחיו, ולא קמו איש מתחתיו שלושת ימים. ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

ויקרא פרעה אל משה ויאמר: לכו עבדו את ה', רק צאנכם ובקרכם יוצג, גם טפכם ילך עמכם. ויאמר משה: גם אתה תיתן בידינו זבחים ועולות ... וגם מקננו ילך עמנו, לא תישאר פרסה....

ויחזק ה' את לב פרעה, ולא אבה לשלחם.

ויאמר לו פרעה: לך מעלי. הישמר לך, אל תוסיף ראות פני, כי ביום ראותך פני תמות. ויאמר משה: כן דברת. לא אוסיף עוד ראות פניך.

כמו המכות השלישית והשישית, גם המכה התשיעית מגיעה ללא התראה.

בוקר בהיר עולה במצרים, אך לפתע מתחיל להחשיך. חושך עולה מן הגיהנום, מין אד מוחשי של חושך. החשכה הולכת והופכת לסמיכה יותר ויותר, עד שהמצרים לא יכולים לראות בכלל ולהכיר זה את זה. אין אור כוכבים בלילה, ואין סימן לשמש ביום. היום והלילה מתחלפים בלי שניכר כל שינוי ביניהם.

בינתיים, עובר עם ישראל סינון וניפוי. 80% מהם מתים במכת חושך. ומי הם המתים? האנשים שלא רצו לצאת ממצרים. חלקם היו מלשינים שמסרו מידע למצרים, חלקם קיבלו מהמצרים תפקידים חשובים וזכו לשלטון ולכבוד, היו כאלה שאהבו את אדוניהם והיו מרוצים ממצבם כעבדים וכדומה.

כך, במשך שלושת ימי החושך הראשונים, קוברים בני ישראל את מתיהם בצנעה, בעוד שהמצרים שרויים באפלה, ולא יודעים מכך דבר – וזאת כדי שלא יוכלו לטעון שהקב"ה מכה את ישראל כמו שהוא מכה אותם.

המצרים מתקשים להסתדר בלי אור, הם מנסים להאיר את החושך באבוקות ונרות, אבל לשווא, החושך כל כך סמיך שממש אפשר לממש אותו, הנרות בקושי בוערים, וגם אם כן, אין בכוחם להאיר למצרים.

לאחר שלושה ימי חשכה, שבהם חושך בעובי מטבע מקיף כל מצרי ומצרי, יורד על מצרים חושך חזק יותר. והפעם, האפלה כל כך סמיכה, עד שאיש לא יכול לזוז ממקומו. מי שעמד, נשאר לעמוד שלושה ימים, מי שישב, נאלץ להמשיך לשבת. תוכלו לדמיין מה קרה למי שקפץ על רגל אחת, עשה ספונג'ה או קשר את השרוכים – אולי מכאן הגיע הרעיון למחברי האגדה של "היפהפיה הנרדמת", ארמון מלא בדמויות קפואות שממתינות לנסיך שיגאל אותן ממצבן.

בינתיים בני ישראל מסתובבים במצרים בצורה חופשית. לכל מקום אליו הם הולכים האור הולך יחד איתם. המצרים רואים אנשים מוארים (כל מי שנמצא בחושך יכול להבחין במי שנמצא באור) וקוראים להם לעזרה: "בבקשה 'אחי' אני לא יכול לזוז, תעשה לי טובה ותראה מה עם התינוק. האף שלי נוזל, אולי אתה יכול לעזור לי?..."

למה לא? בני ישראל עוזרים למצרים, ובאותה הזדמנות גם מעיפים מבט על הבית. ובעיקר על המקומות שהקב"ה מאיר במיוחד – מקומות המסתור של הכלים היקרים שהטמינו המצרים. בני ישראל רואים, וזוכרים – הם ישתמשו בקרוב ממש במידע הזה.

שוב קורא פרעה למשה, ושוב מבקש ממנו להסיר את המכה, אבל הפעם כבר יש לו הצעת פשרה "נדיבה" יותר. הוא מוכן לאפשר לבני ישראל לצאת למדבר, אבל להשאיר במצרים את הרכוש.

משה לא מתרשם:

לא רק שניקח את כל הבקר והצאן שלנו, אלא גם אתה תיתן לנו את שלך, כי מי יודע אילו, וכמה, קרבתות נצטרך?

פרעה מתרתח ומגרש את משה באיומים:

"שלא תעיז להראות את הפרצוף שלך שוב בארמון!"

ומשה, מסכים לכך בכל לב – גם הוא לא בדיוק נהנה מהשיחות האלה עם פרעה. אבל לפני שהוא יוצא, עולה בו נבואה נוספת – התראה על מכת בכורות.

למה נענשו המצרים ב"חושך מצרים"?

1. המצרים השתמשו בבני ישראל כדי להאיר להם את הדרך בלילות.
2. הרשעים, עושים תמיד את מעשיהם בחושך, ושוכחים שהקב"ה רואה אותם בכל זמן ובכל מקום.
3. המצרים רצו להכניס את בני ישראל לבתי אסורים חשוכים – ולכן נשארו "אסורים" במשך ימי האפלה.
4. כמו שהם עשו לבני ישראל "חושך בעיניים", ככה יהיה גם להם.
5. כדי שלא יוכלו לראות במותם של רשעי ישראל.
6. המצרים עבדו את אלילי השמש והירח, ולכן נחשכו עליהם המאורות.

המאמר הבא: בין חושך לבכורות.

***לכל השואלים, כל המאמרים מבוססים על מדרשי חז"ל (לפרטים נוספים קראו את מאמר ההקדמה).**

ניתן לקרוא מאמר זה גם בקישור הבא: <http://www.aish.co.il/h/pes/p/48870132.html>

אהבתם את המאמר? בתור ארגון ללא מטרת רווח, aish.co.il נתמך על ידי קוראים כמוכם שמאפשרים לנו להמשיך לפעול ולספק מאמרים בעלי רלוונטיות ותוכן משמעותי לחיים לעשרות אלפי קוראים ברחבי העולם.

הקליקו כאן כדי לתרום: <https://secure.aish.com/secure/pledge-he.php>

כל הזכויות שמורות © 1995 - 2016 אש התורה - <http://www.aish.co.il>